

חולין ה

עניין: אדם ובהמה – אלו בני אדם שהן ערומין

בדעת ומשימין עצמן כבהמה

חתם סופר

אדם ובהמה תושיע ה'. יס' צהמה, צנומה גמטריי כלכ כפירסי צצ' צצ' צצ' פרנסי כעורכ וככלכ והיינו מן הצהמה לרצות פוסעי ישראל. יס' צהמה, צקדוסה גמטריי אליהו והיינו אדם ובהמה תושיע ה'. וכעסה אלי' מלכך. מלכך אדם צהמה, גמטריי קפיח כמו יעקוב מלכ ויי' סיס לו נשכון מן אלי' שיצא לצטר הגאולה צצ' א:

פרי צדיק עקב אי

אימתי בזמן שאתה משים עצמך כבהמה והוא על דרך שאמרו (חולין ה'): בני אדם שהם ערומין בדעת ומשימין עצמן כבהמה פירוש שמכירין שהכל מצד ה' יתברך ולא מהשתדלותו כלום. וכמו שאמר יעקב אבינו ע"ה האלהים הרועה אותי מעודי עד היום הזה שהכיר שכל ההשתדלות אינו מצידו רק מצד ה' יתברך. ובשבת זוכה האדם להכיר זאת שהכל מה' יתברך ששבת הוא בחינת מהימנותא שלימתא וכמו שמובא בזה"ק

שם משמאל ויקרא תרי"ע

בש"ס חולין (ה'): אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ומשימין עצמם כבהמה. הענין דכשהאדם מבטל דעתו ורצונו לרצון השי"ת לעומת זה נותנים לו דעת מן השמים, וכעין אמרם ז"ל (ברכות ז' סוע"א) בשכר ויסתר משה פניו כי ירא מהביט זכה לתמונת ה' יביט. וכאשר נחנן בדעת מן השמים אז נושע בכל הענינים. וכענין שלמה המע"ה ששאל חכמה ומדע, ואמרו ז"ל (שיהש"ר פ"א סי' ט') אני שואל בתו של מלך והכל בכלל, ואמרם ז"ל (ויק"ר פ"א) דעה קנית מה חסרת. ויש להסביר הדברים. דהנה גודע שדעת היא התקשרות, ומאחר שהאדם מבטל דעתו ומשליך ממנו את כל ההתקשרות שיש לו לעניני עוה"ז והבליו. ומשים א"ע כבהמה להיות נכנע לרצון השי"ת. וכמו בהמה דאדעתא דמרא אזלה (קידושין כ"ב:), לעומת זה נקשרה נשמתו בשרשה. ממילא הוא מושך מושך משורש נשמתו כל מיני השפעות, כי שורש נשמתו דבוק במקור החיים. ועוד כי לעומת שהוא נכנע ומשפיל עצמו לפני השי"ת, הקב"ה מגביהו, כאמור מגביה שפלים עד מרום, אעפ"י שאינו ראוי לכך:

שב שמעתתא הקדמה אות מ'

וצד עבדות לחודא קיימא ע"ש. ותכלית הכוונה הוא שהנפש ישוב אל האלהים כאשר נתנה, והעפר ישוב כשהיה כמ"ש באות י' בשם העקדה. וזה כוונת מאמרם ז"ל פרק קמא דחולין (דף ה' ע"ב) דכל היכא דכתיב אדם ובהמה למעליותא, היינו שיש לו צורת אדם ובהמה הנכרת כל אחת לעצמה, אז טוב לו, כי הנה הוא כאשר נתנה הנפש לעצמה וחומר לעצמו. משא"כ אם נתערבו זה בזה אז אין לו צורת אדם דהיינו הנפש, ולא צורת הבהמה הוא החומר, רק בריאה חדשה וזרה, ולא כן תכלית הבריאה, וזהו אדם ובהמה תושיע ד'. והוא למעליותא להחזירה כנתינתה. והבן.

שפת אמת ויקרא תרמ"ב

והאמת כפי מה שמתקרב האדם אל הקדוש ברוך הוא וברוך שמו. ממילא נופל עליו בוש והכנעה. ולפי רוממות של משה רבינו ע"ה כך היה ענותנותו. וזהו העדות על מדריגה גדולה שלו. ודרשו חז"ל אדם ובהמה שערומין בדעת כאדם ומשימין עצמן כמו בהמה. נמצא שזה עיקר הדעת להבין איך לעשות עצמו כבהמה. ולא כל אדם זוכה לבחינת ענוה באמת. רק לבטל עצמו אל החכמים. והחכמים אשר להם הדעת הם משימין עצמן כבהמה להבורא יתברך שמו כמו שכתוב (תהלים עג, כב) בהמות הייתי עמך. שכפי הדביקות כך נמצאת ההכנעה. וזהו שכתוב ולא יכול משה לבוא. ואז ויקרא אליו כו' (ויקרא א, א):

PODCAST

בית הלוי פרשת לך לך

התהלך לפני והיה תמים. ענין החמימות הוא שיעשה רצון הבורא ולא יחקור למה ציווהו כן ואע"פ שהאדם רשאי לחקור אחרי טעמי המצוות זה בכלל לימוד תורה שמצויה ללומדה ולדע אומה וגם הלימוד הזה יעשה אותו מפני שמצויה כן הוא ללמוד. אבל בעיקר העשיה שלו וכן בהלימוד יעשה רק מפני שכן הוא רצון הבורא יתברך ולא מפני שהוא רוצה לחקור אמאי ציווהו כן. ובמדרש תהלים על פסוק אשרי תמימי דרך ההולכים בצורת ה' תמימים וחסידים היו דור המדבר כו' בחמימות קבלו ישראל את התורה אמר להם כל חלב שור וכשב לא תאכלו, לא א"ל למה אלא קבלו עליהם. אמר להם כי תצאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פרוי ולא אמרו למה אלא קבלו עליהם ואע"פ שקיבלו עליהם לא אמרו לו למה נעשה אותם לכך נאמר אשרי תמימי דרך עכ"ד. הרי דגדר תמים הוא שיקבל על עצמו לעשות גם מצלי שידע הטעם. והנה הכחוש אומר אדם ובהמה תושיע ה', ואיחא במדרש אע"פ שאדם אנוחנן נמשכנו אחרין כבהמה, ועיין במס' חולין (דף ה') איחא אלו בני אדם שהם ערומין בדעת ומשימין עצמם כבהמה. והענין דהאדם העושה רצון חצירו ועושה כל מה שחצירו מצוהו מ"מ עיקר העשיה הוא אדעתיה דנפשיה דהרי עיקר מה ששומע לדברי חצירו ועושה כליווי הוא משום דמכיר נשכלו שהוא לריך לעשות רצון חצירו אם מלך יראה אם מלך אהבה או משום קבלת חייו טובה או סיבה אחרת. ועכ"פ הוא עושה מה ששכלו מחייב אותו שהוא לריך לעשות מעשה זו וגמלא עושה רצון עצמו ג"כ בזה שעושה רצון חצירו. ומש"ה איחא במס' האדון בלא שום צירוף דעת עצמה. והוא שאמרו אע"פ שאדם אנוחנן נמשכין אחרין כבהמה, פירוש אע"ג שמכירים אנוחנן מה חובתנו ומה יפה וטוב לנו לעשות רצונו יתברך אעפ"כ נמשכנו אחרין כבהמה בלא שום צירוף דעת עצמינו רק בשביל ציוויך ואדעתא דידך קעבידנא, ופירוש זה המדרש ראינו זה כמה נספר וזע נכך רק הוספתי צו ביאור הדברים והסבירן בסגורא. והוא שאמר לו התהלך לפני והיה תמים, דבחמימות יהיה ההליכה דרכי התורה והמצוה לפני: